

ادبیات عمریه و تجریدی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۵

سنه : ۲ ۵ محرم ۱۳۳۷ جمعه ایرتسی ۱۲ آشرین اوله ۱۹۱۸ نومرو — ۸۹

اسلامیت مانع ترقیمیدر ؟

(۸۸ نومرو اولی نسخہ مازدن مابند)

بیوک برتصالب اقوام وقوع بولدی . اسلام لابور توارنده قوملر بالکمیا قارشیدرلدی . آره یه قان علاقه سیله دکل فکر واعتقاد ، غایه وحس اتحادیه تشکل ایتش برمت کلدی . ایشته موسیو . آرنه‌ست ره‌نان بو انقلابات خالقہ بی کورہ بیور . اللهہ تاند اولانی اللهہ ، قیصرہ عائد اولانی قیصرہ ویر مآلندہ کی حدیث میسوی به استناداً ره‌نان باطنی ایلہ جسمانی بی آیبرمق اعتباریلہ مسیح مفروضہ بیوک بر معجزہ عطف ایدیور . جسمانی بی باطنیدن آیران ابتدا مسیح مفروض اولمش . بناء عالیہ جسمانی ایلہ باطنی قارشیدیران محمد ؛ ره‌نانجه برمرئجه‌در ؛ عیسائیک بو بیوک اثرینه قارشیکلشدز . ایشته بروکا بناء درکه دنیائیک هر برنده اسلامیت انحطاطه اوغریور . . . حسیات دینیہ دن کلباً مجرد ایدرک سوطه یلم که باطن اساساً مادہ نام وجود اولدیفندن آریابند اولمق شیمه جدیت ایلہ قابل تألیف اوله‌ماز . اصل الاصول مسئله جسمانیہ در ، مادیہ در ، حقیقہ در . باطنیات مسئله مدہشہ طاقبتی اولانجه عریانانگی ایلہ تلقین وتعلیم ایتماکک ایچون اهلی طرفندن استیجساناً قبول اولونمیشدر . تکرار ایدلم اصل . دنیادر . محمدانی بر دنیا دینی تدوین ایتمشدر . مفروض میسی ایسه آنی ترک ایلہ سماوات مخیلاده بالکشا اولمشدر . بناء عالیہ باطنی ایلہ جسمانی بی تفریقده ره‌نائیک کوردیکی معجزہ . اگر صحیح ایسه براستدر اجدق بشقه برشہ دکلدز . اوت ! اسلامیت هم بردین ، هم ده برحالت جسمانیہ واجتماعیہ . یعنی برملیت کونیہ در ، علائق عرقیہ نیک فوقنده براخوت بشریہ در . لکن مع التأسف یا کاش آکلاشامشدر . بوجهتیر اسلامیتله دینی محاکمه ، این زشد فلسفه‌سنه کوزل و بیوک بر جلد حصر ایدن مؤرخیک مظهر تنبئی اوله‌ماشدر .

بوقصرصر — ویاعدم رؤیت بر مؤرخه یاقیشه به حق بر غرضکارانك اثریدره غرضکارلق کله سنی
بالا تزام زمان ختمده صرف ایدیورز. آسف ایدرز که اذ کپای بشر ایچنده کندیسنه بلند بر پایه
ویردیکم زمان زمانیت سابقه نك اثری اولقی اوزره مؤرخك شاننه نقیصه کتیره جك عداوتلری
کتم ایدمه مشدر.

مسلمانلوك تاريخ فلسفه وفنونه اك اساسلى روللری علوم یونانیه بی توالی ایدن بدی سکنز عصر
نادانیده انتباس وترجه ، تفصیل ونیمه یله غربه نقل ایتك اولمشدی . یونان اسکندرک ، رومانك ،
باربارلوك استیلاسیله اقراض ایتمشدی . آئنه فلسفه مکتبلری قسطنطنییه قیاصره سنك امریله
قاباندیراشدی . علمای یونانیه نك بقیه السیوفی ایرانه ، نوشیروان درگاهنه التجا ایتشلردی . بر آرز ،
اوحوالیده ، علم اویانیر ، جالانیرکی اولدی . لیکن اصل خزینه ، اصل کرامت قسطنطنییه ده ایدی .
بیزانس واقعامدنیته اونوقولماز خدمتلرده بولوندی ایسه ده یونان علمی نشر ایدمه میوردی . اورنودوقس
استبدادی بوکا مانع اولیوردی . ایشته بوهنکامده سلاطین عباسیه دورنده عربلر کندیلری ضالّه
یونانیه نك صاحبی عد ایتدیلر . آئی تعقیبه قویلدیلر . میدان فلسفه ، جبر ، هندسه ، کیمیا ، حقوق
کلدی . بالاخره اسبابی بر آرز صکره آراشدیره جفمن عاصر انحطاط طوغدی . انظار اسلامیه ده
ابن رشدك نام نامیدی اعلتله گرفتار اولیوردی . ابن رشد مراکش شهرنده سفیل ونالان مرتحل
اولورکن پارسده Abélard حکمت جدیدی تدوین ایتك باشلادی . زمان دیورکه ابواه !
بیزانتینلر اگر مالک اولدقلری خزینلرک دها آرز قیصقانیج محافظلری اولسه لردی ، اگر سکنزنجی
ویا طنوزنجی مصرلردن بری (وه ساریئون) لر ، (لاسقاریس) لر کله ایدی علوم یونانیه نك
اولی ایکنجی عصرده بزه سوریه دن ، بغداددن ، قرطبه دن ، طلیطله دن کچرک ، عجیب بر سفر
اختیار ایدره نك کله سنه حاجت قالمیه جقدی . بچون ؟ بیزانتینلر علمی قیصقاندقلری کی زمانده آئی
مصلحه لردن آسیرکیور . نه دن علم وعرفان یونانیله اوروپایلرک امتیاز خاص اولسونده عربلرک ویا
مسلمانلرک آنکله توغلاری زمانك آم ! چکمه سنی استلزام ایتسون ؟ مسلمانلرک ، عربلرک نه طالقائوخی
اولم ، نه ده کاتم حقوق وفضائل . عجبا شام ، بغداد ، قرطبه ، طلیطله علم اساسی یونانییه افساد
واخلالی ایتدیلر ؟ بونك علیمنه زمان شاهد اقا . ایدیورم . زمان ، ابن رشدك علم ارستطالیسی
یک چوق زیاده لشدردیکنی سویلور . (غالبه) ، (قویه رنیق) ، (که پلهر) ، (نیوتن) کانجه به
قدر مسلمانلر هیئت یونانیه بی آله آلمشلر ، قله مقبولک ایجادندن اول ، بطلمیوسك برچوق حساباتی
تصحیح ایتشلر ، حتی اساسی شمدیدن سویلدیکم ائمه مجومك یتشمه سنه سبب اولشلردی . زمان
بوقوفه رانی ویرمندن اول هر حالده sédtillot نك عربلرک - دها صحیحی مسلمانلرک - فلکیاته
اولان خدماتی کوستر محرراتی البته کورمشدی . هیچ اولمازسه قوفه رانس تاریخندن اوزسنه اول
انتشار ایدن hoeffep ك فن هیئت تاریخی اوقومشدی . او حالده بوواویلا نه دن ؟ اسلاملر بر آرز
علمه خدمت ایتدیلر ديه تأسفی ایتلی ؟ حکیم فرانسوی حضرت عمر زماننده ابی طویلر بولونمیدقندن ،
اگر کوزل بر (آرتیلیه ری) اولسه بن الخطابك استیلاسنه قارشى کلنمك قابل اولدقندن بحث ایدیور .
عمر بن الخطاب ، جنکیز خان ! بواکی اسمی برلکده آکیور ، وفندن استعانهده ایلری کیدیور .
ابواه ! فن بر آرز مترق اولسه ایدی ، شمعی طراقلری ایله خانلری سوندورن او آلات هدم
وقتال اوزمان آله بولونسه ایدی عمر بن الخطاب قارشى قولانیلیر ، اسلامیت انتشار ، حتی ظهور

ایتمزدی . برشو مطالعه بی کوز اوکنه کتیریکنز ، برده ره نان کی بر ذاتیت ممتازنک عیثت تاریخیه سی !
 اوت ! بوکرن کآن دماغ اسلامه نزول اصابت ایتمشدر . ارنهست رمنانک بیوردینی کی بر
 تیرر چنبر ، صیقیجی ، آزیجی ، اولدیرجی برچبر مسلمانک دماغی حبس ایدیور . مسلمان ، بوکون ،
 متعصب ، نادان ، طافل اولمشدر . بوکا دییه جک بو قدر . لیکن ، عجیبا ، بو حالک مولدی نهدر ؟
 اسکیدن ، دیانت اسلامیه دماغیه ، حریت عنایهیه مانع اوله ماشده . آبدنی طولانی بر فلسفه وبر علم
 وارمش . لیکن کیت کیده دیانت پیدای قوت ایتمش ، کی اله آلمش . آنک ایچون میدانیه بو جهالت
 غایظه ، بو تعصب کشف کلش . عباسیلرک بادئ افتخاری اولان دورده اسلامیت رولنی اوبنایه مامش
 آنک ایچون اودورده عراق وسوریه ده ، دیگر ادوارده دها بشقه اقطارده ، مثلاً اندلسده برمدنیت
 میدانیه کلش . فقط دین خصوصیتده عدم مبالات اورتهدن قاقنجه . اصطلاح شرعیسی قوللانم -
 مانع زائل اولدیندن ممنوع عودت ایتمش ، اسلامیت کشف برقارطیفاسی کی میلیوئرجه انسانک دماغی
 طوکد برمنش ! مطالعه ک بو قدر عنیدیسی ، بو قدر مختصر ، بو قدر دلیلنری ایله قناعت ایده جک
 قابلیتده دکلم . اوان انتشاریده ، اسلامیت ایچنده ، بو طوطالب دقت برعدنیت وجود برلورده ، صکره ،
 بوکار عظیم بر دینره منهدم اولور ؛ آنک یرینه برقلج دماغی کابر و بوک برچرق اسبابی اولاز . . .
 خاشا ، بوکا ایامام . مدنیت اسلامیه ایله اسلامرک فکرأ انقراضلرینک عیدداسبابی واردرکه بو نقاطه
 استاد تقرب یله ایتمه مشدر ؛ یاخود ایتمک ایسته مه مشدر . نصرانیت بریچقی عصرده طالمک اک کوزل
 اقامنه شایع اولدی . نهدن ؟ بویده هر حالده پاولوسک کرامتی درکار ایسه ده زمانکده ، مکانکده ،
 اووقتک ادیاننی دایک دشیک ایدن حوینات هرم وفسخکده ، روما دولتنک وضعیته کده بر دخلی اولسه
 کرکدر . اسلامیتک هظبت وسطوتنده ده بالخاصه رمنان کی بر معلم تاریخی دوشوندیره جک ، فخریق
 مطالعه وحقی وجد ایده جک سرار تاریخیه ، ایجابات زمانیه واردر .

ارنهست رمنان و خلاصه دیورکه ایی ، کوتو بر اسلام معارف و مدنیقی واردی ؛ بوک
 خالق و مولدی اسلامیت دکادر ؛ اسلام ایچنه کیرن عناصر فرسیه وسائرده در . بر اسلام اسارت
 فکریه سی ، انحطاطی ، انقراضی اولدی بوک مسبب ومباشری اسلامیتدر . بوتمالی وندیده کرامت
 وفضیلت اسلامیه طاند دکادر ؛ جرم و ذمیت بودینه راجهدر . کاشک (آرمسترونغ) ویا (فروپ)
 (هرقل) رومه خدمت ایدوبده همربن الخطا بلری ، خالد بن ولیدلری ، عمرو بن العاصلری طور دورده ایدیلر .
 یاخود (احد) غزوه سننده کفار قریش وعرب حضراتی ! محمد بن عبداللهی اورتهدن قالدیرمه موفق
 اولسه لردی . بو طوطایکی حرکت وقوعه بولسه ایدی مدنیت البته بوندن مستفید اولوردی ؛ نوع بشر
 سقوط ایتمزدی .

خلاصه ایدلم : عجبا اسلامیت تکاملات عمومیهیه مانع اولدیمی ؟ اسلامیت کلمه ایدی مدنیت
 اسلامیه وجود بولورنی ایدی ؟ شریعت احمدیه شرایع سالفهدن زیاده مدنیتیه برانکلمیدر ؟
 ماده اولی . — عمومیتی اعتباریه دینلر بعض مسائل معضله یی ولایه (d'autorité) قطع
 و حسم ایتمدکرندن هر حالده فلسفه وفق ایله مناسبتدار دکادرلر . چونکه بولردن بایکنجیسی اصول

عقیده ایله تجارب عملیه ده بولونور و بولونور نشائج چقاریر ، برنجینی ایسه غیر قابل حل حقنده سیه کولاسیونلر یابار . بواعتبار ایله نصرانیته و بهردیالکک اعراب منطقه دین محلی اوله ماز . صرف عقیده اولق اوزره اسلامیه کاجه ، بوندن باشقه عبارات (عمومی) ایله ترقیات و فنیانی ترغیب ایدر ایکنجی بر دین یوقدر ظن ایدرم . احادیسه ، آیات قرآنییه ده ، ندرج تشویقات بو محله ذکر و انبانی زائد کورورم . وادما ایدرم که (عهد عتیق) ده و (عهد جدید) ده بولور شیه اوامر بولونور ماز . تحقیقاً خطا ایتورم بو خصوصیه برها و بودا مذهبنده بریوک شیلر آرامق زائددر . اوحالده تشویقات خصوصنده اک ایلری کیدن مذهب ، اسلامیتدر . هم ده بوکی ترغیبات لفظ و معنی اعتبارله اصلاً عقیده اولمقلرندن هر قفا ، هر زمانده بولردن ایستیک معانی عملیه نی استخراج ایدم بیلیر .

بناء علیه اسلامیتک علم و فن ، حکمت و فلسفه قیولرخی قبادیفنده دائر زمان طرفندن درمیان اولونان دما دیانت مذکورده کاتباء ابتدیی متونه هائسه ماده طوغری دکلدیر ، برکیت سیاسی و اجتماعی به متدائر ایسه ، بوراسنی برآز تعمیق ایدم : قدیمه [عقیده اولمی اوزره] اسلامیت قوتلی اولمقیفندن اختلافات فکریه کوز وطنی اولان عراق ، سوریه و فلسطینده علم و حکمت وجود بولدی ، وقتا که اسلام [عقیده اولق اوزره] احاده قوت ابتدی ، اوزمان علم و حکمت بر نوم غلیظه کرتار اولدی آراق فلسفه فنا بر خاطر اولق اوزره مسلمانلرک حافظه بعض و فریننده قالدی . شوسطرلر زمانک مطالعه سنی صادقانه اجمال ایدر .

اسلامیت زعم اولمقیفنی کی بر قطعی حاز دکلدیر . متون مقدسه زمان ایله ، مکان ایله ، عرق ایله احتیاجات ماده کیشوعیه ، بن الملل مناسباتک ، محارب لک آلدینی شکل ایله تبدل و تغیر ایدر . بر مکعب نقطه بصرک تبعیدی ، تقری ، بالایه ویا آشاغی به اصابتی ، عصب بصرک قوت و یاضعفی ایله — دائماً ، رحالت مجرده ده مکعب اولقله برابر — شکلی دیکشدر بر . Perspective قنی بزه فزیهده اشکالک منظره سنی کوستر . مواد هندسییه ده بویله اولونجه ، عجا ، مسائل ذهنیه ده ، خصوصیه بولرک طرز تلقیسنده بویله قطعیتله اسلامیت فلان وقتنده شوکا مانع اولمقدی ، فلان هنگامه اولدی دبعک قایالیدر ؟ آرهدن عصرلر کچور ، سرکار اسلامیتده بولسانلر دیکشور ، یکی رقیبلر و خصملر چیقور بولر نظر اعتباره آلمدن اختیارلماز ، تبدیل مزاج و طبیعت ایتز طونجیدن و یاغرانیدن یا یلمش آدم کی ، اسلامیت ، عباسیلر دورنده ترقی به مانع اولمبور . سکره اوایور . . . بوراسنی آکلامده معذورم . ادیان مال مختلفه کثرت ازمته متعدده طرز تلقیلرینه کوره خیل دکشمشدر . عجم رفضی ایله ترک سنیلکتک ، بالذات ساکیامونی — بوددانتک تدوین استیکی بودیزم ایله الا کن چنده کی بونامی طاشیان دینک ، ایلک حواریون و آباء کینسانک اثیری نصرانیق ایله ره فورمدن کثرت آز اولکی و اتیان خرسیتیانلرک ، الخ فرقلری اولسه کرکدر . اسلامیت عقیده اعتبارله مشوق علم نصایحی احتوا ایدر . تاقی اعتبارله ایسه تکاملاته اوغرامشدر . بناء علیه زمانک ، دائماً اشیا و اشخاصه کندی ایستیک شکی و بر مک صراق ، اسلامیتی ده کثرت مجرد بر طرزده تلقیسنه بادی اولمشدر . بو ، یا کاش بر تاق اولمقیفنی کی بحث ایستیکمن نصوص تشویق کارانه نی نظره آلمدیفندن برآزده نقصان ، محرف ، غلط آلوددر . اگر بالاخره اسلامیت ابی الله دوشسه ایدی ، وقایعده حضور اسلامیتی اخلاص اتمه ایدی زمانک مطالعه نی تبدل ایتک لازم کاجکدی .

(مابعدی وار)